

Proloog

Alles is gereed.

Zeven weken lang heb ik elke ochtend de gevallen blaadjes weggeveegd van de platte stenen die het pad vormen naar het theehuis, en negenenveertig keer heb ik een handvol uitgekozen die ik weer over de tegels heb uitgestrooid, zodat het pad er niet al te aangeveegd zou uitzien. Dat was een van de dingen waar mijn vader altijd op stond.

Sanja heeft een keer tegen me gezegd dat je de doden niet hoeft te behagen, dat ze dat niet nodig hebben. Zij misschien niet. Ik misschien wel. Soms weet ik het verschil niet. Hoe kan ik dat weten, als ze in mijn bloed en in mijn botten zitten, als ik het enige ben dat nog van hen over is?

Ik durf al zeven weken niet meer naar de bron te gaan. Gisteren draaide ik de kraan in het huis open en hield ik de opening van de waterzak onder het metaal. Ik sprak mooie woorden en lelijke woorden, en mogelijk heb ik zelfs gegild en gehuild, maar water maalt niet om menselijk verdriet. Het stroomt zonder te versnellen of te vertragen in de duisternis van de aarde, waar alleen stenen het kunnen horen.

De leiding gaf een paar druppels, misschien een lepel vol, prijs aan mijn waterzak.

Ik weet wat dat betekent.

Vanochtend heb ik de rest van het water uit de zak in de ketel gegoten, wat gedroogde turf uit de schuur naar het theehuis gebracht en de vuurstarter naast de vuurkuil gelegd. Ik dacht aan mijn vader, wiens wensen ik met voeten heb getreden, en aan mijn moeder, die de dag dat ik theemeester werd niet heeft meegemaakt.

Ik dacht aan Sanja. Ik hoopte dat zij al was waar ik naartoe ging.

Een gast met een vertrouwd gezicht loopt het pad af, biedt me een hand die ik bereid ben aan te pakken. De wereld zal niet sneller of langzamer gaan draaien als we samen de poort door zijn gegaan.

Wat overblijft is licht op water, of een veranderlijke schaduw.

DEEL EEN

WATERHOEDERS

‘Alleen wat verandert kan voortbestaan.’

Wei Wulong, ‘Het pad van de thee’
Zevende eeuw van het Oud-Qianese tijdperk

Een

Water is het veelzijdigste element van allemaal. Dat vertelde mijn vader me op de dag dat hij me meenam naar de plek die niet bestond. Hoewel hij het wat veel dingen betrof mis had, geloof ik nog steeds dat hij daar gelijk in had. Water vergezelt de maan en omarmt de aarde, en het is niet bang te sterven in vlammen of te leven in de lucht. Als je erin stapt, omvat het je als je eigen huid. Land je er hard op, dan zal het je vermorzelen. Vroeger, toen de wereld nog winters kende, koude winters, witte winters, winters waar je in kon hullen, je in kon wentelen en waaraan je kon ontsnappen om binnen weer warm te worden, kon je lopen op het gekristalliseerde water, dat ijs werd genoemd. Ik heb weleens ijs gezien, maar alleen kleine, door mensenhanden vervaardigde klontjes. Mijn hele leven droom ik er al over hoe het zou zijn om over een bevroren zee te lopen.

De dood is de trouwe metgezel van het water. De twee zijn niet van elkaar of van ons te scheiden, want zij zijn uiteindelijk de elementen waaruit we zijn opgebouwd: de veelzijdigheid van het water en de nabijheid van de dood. Water kent geen begin of einde, maar de dood kent allebei. De dood is allebei. Soms reist de dood in het ge-

niep mee met het water, en soms verjaagt het water de dood, maar ze trekken altijd samen op, in de wereld en in onszelf.

Ook dat heb ik van mijn vader geleerd. Al geloof ik inmiddels dat ik die les zonder hem net zo goed zou hebben geleerd.

Ik kan mijn eigen begin kiezen.

Misschien kies ik ook wel mijn eigen einde.

Het begin was de dag dat mijn vader me meenam naar de plaats die niet bestaat.

Het was een paar weken nadat ik mijn universitair toelatingsexamen had gedaan, dat verplicht is voor alle burgers in het jaar dat ze meerderjarig worden. Hoewel ik een goed resultaat had behaald, leed het geen twijfel dat ik mijn huidige leerlingenschap bij mijn vader zou voortzetten in plaats van in de stad verder te studeren. Het was een keuze waartoe ik me gedwongen had gevoeld en daarmee was het wellicht niet echt een keuze. Maar het leek mijn ouders gelukkig te maken en het maakte mij niet diepongelukkig, en dat was op dat moment het belangrijkste.

We waren in de tuin achter het theehuis, waar ik mijn vader hielp de lege waterzakken te drogen te hangen. Een paar ervan waren nog over mijn arm gedrapeerd, maar de meeste hingen al ondersteboven aan de haken van het metalen rek. Het zonlicht viel als een sluier door het doorschijnende materiaal. Trage druppels trokken sporen over de binnenkant, om uiteindelijk in het gras te belanden.

‘Een theemeester heeft een bijzondere band met het water en de dood,’ zei mijn vader tegen me terwijl hij een van de zakken op scheuren controleerde. ‘Zonder

water is thee geen thee, en zonder thee is een theemeester geen theemeester. Een theemeester wijdt zijn leven aan het dienen van anderen. Zelf neemt hij slechts één keer in zijn leven als gast deel aan de theeceremonie, namelijk wanneer hij zijn dood voelt naderen. Dan beveelt hij zijn opvolger om het laatste ritueel voor te bereiden, en nadat de thee voor hem is ingeschonken, wacht hij in zijn eentje in het theehuis tot de dood zijn hand om zijn hart legt en het tot stilstand brengt.’

Mijn vader wierp de waterzak op het gras, waar er al een paar lagen te wachten. Het lukte niet altijd om de zakken te repareren, maar ze waren duur, zoals alles van duurzaam plastic, dus het was meestal het proberen waard.

‘Heeft iemand zich ooit vergist?’ vroeg ik. ‘Heeft iemand weleens gedacht dat zijn dood ophanden was, terwijl zijn tijd nog niet was gekomen?’

‘In onze familie niet,’ zei hij. ‘Ik heb wel verhalen gehoord over een meester uit de verleden wereld die zijn zoon opdroeg het ritueel voor te bereiden, op de grond van het theehuis ging liggen en twee dagen later zijn huis weer in liep. De bedienden zagen hem aan voor een geest en een van hen kreeg een hartaanval. De theemeester had de dood van de bediende voor die van hemzelf aangezien. De bediende werd gecremeerd en de meester bleef nog twintig jaar leven. Maar het gebeurt niet vaak.’

Ik mepte naar een daas die op mijn arm was geland. Die vloog net op tijd luid zoemend weg. De hoofdband van mijn insectenkap voelde strak aan en kriebelde, maar ik wist dat ik te veel insecten zou lokken als ik hem afzette.

‘Hoe weet je dat je dood nadert?’ vroeg ik.

‘Dat weet je gewoon,’ zei mijn vader. ‘Zoals je weet dat je liefhebt, of zoals je in een droom weet dat degene

die bij je in de kamer is een bekende is, ook al ken je hem niet van gezicht.’ Hij nam de laatste waterzakken van me over. ‘Ga op de veranda van het theehuis maar even twee laailantaarns halen en vul ze meteen voor me.’

Ik vroeg me af waar hij die lantaarns voor nodig had, want het was pas begin van de middag, en in deze tijd van het jaar slaagden zelfs de nachten er niet in de zon achter de horizon te verdrinken. Ik liep om het theehuis heen en haalde twee lantaarns onder het bankje vandaan. Op de bodem van een ervan scharrelde een laaivlieg met stijve vleugeltjes in het rond. Ik keerde de lantaarn om boven de kruisbesstruiken, zodat het beestje eruit viel. Laaivliegen houden het meest van kruisbessen, dus schudde ik met de takken boven de lantaarns tot in elk ervan een handvol slaperige vliegen rondkroop. Ik deed de deksels erop en liep met de lantaarns naar mijn vader toe.

Hij had een lege waterzak op zijn rug getild. Onder zijn insectenkap stond zijn gezicht gesloten. Ik hield hem de lantaarns voor, maar hij nam er maar één aan.

‘Noria, het is tijd dat ik je iets laat zien,’ zei hij. ‘Kom mee.’

We liepen over het opgedroogde moeras dat zich achter ons huis uitstreckte tot aan de voet van de heuvels, en daar langs de helling omhoog. Het was niet ver lopen, maar kleverig zweet plakte het haar vast op mijn hoofdhuid. Toen we de hoogte bereikten waar de bodem bezaaid lag met rotsblokken, zette ik mijn insectenkap af. De wind was hier zo krachtig dat er niet zoveel dazen en muggen waren als rondom het huis.

De hemel was zuiver en stil. Mijn huid voelde strak door de zon. Mijn vader was blijven staan, misschien om zijn route te kiezen. Ik draaide me om en keek naar be-

neden. Het theemeestershuis met de bijbehorende tuin was een zwevend, groen spikkeltje in het verbleekte landschap van opgebrand gras en kale steen. Het dal was bezaaid met de huizen van het dorp, en aan de andere zijde verrees de Alvinvaara. Ver achter de flanken van die heuvel, waar de irrigatiegebieden waren, doemde een strook donkergroen naaldbos op. Nog een heel eind verder die kant op lag de zee, maar die kon je zelfs op heldere dagen van hieraf niet zien. De andere kant op lag de langzaam wegtrottende stammenkluwen die het Dode Woud werd genoemd. In mijn jeugd waren er hier en daar nog berken geweest, die niet hoger kwamen dan mijn middel, en één keer had ik er een hele handvol rode bosbessen geplukt.

Er liep een pad langs de rand van de rotsvlakte, en dat nam mijn vader. Aan deze kant zaten er veel grotten in de flank van de heuvel. Toen ik jonger was, was ik hier vaak komen spelen. Ik wist nog dat mijn moeder me hier een keer had aangetroffen, toen ik samen met Sanja en een paar andere kinderen bergtrotletje speelde. Ze was uit haar slof geschoten tegen mijn vader, die op me had moeten passen, en had me aan mijn arm helemaal meege-sleurd naar huis. Ik mocht een maand lang niet meer met de kinderen uit het dorp spelen. Maar zelfs daarna nog was ik samen met Sanja stiekem naar de grotten gegaan wanneer mijn moeder voor onderzoek op reis was, en dan speelden we dat we ontdekkingsreizigers en avonturiers en geheim agenten uit Nieuw-Qian in de Mediterrane Woestijn waren. Er waren tientallen, misschien wel honderden grotten, en die hadden we zo grondig mogelijk verkend. We bleven maar zoeken naar geheime gangen en verborgen schatten, van het soort waarover je las in oude boeken of podverhalen, maar we hadden nooit

iets anders aangetroffen dan ruwe, droge steen.

Mijn vader bleef even staan voor de ingang van een grot die de vorm had van een kattenkop, en liep toen zonder een woord te zeggen naar binnen. De doorgang was laag. Mijn knieën schraapten door de dunne stof van mijn broek heen over het steen en het kostte me moeite om de lantaarn en de insectenkap mee naar binnen te krijgen. In de grot was de lucht koel en onbeweeglijk. De lantaarns verspreidden een zacht schijnsel nu de gelige gloed van de laaivliegen in het schemerduister sterker werd.

Ik herkende de grot. Ik had er in de zomer een keer over geruzied met Sanja, toen die hem wilde gebruiken als hoofdkwartier van het Centrale en Uiterst Belangrijke Genootschap van Ontdekkingsreizigers uit Nieuw-Qian. Ik had stug volgehouden dat er te veel loze ruimte was, omdat de grot naar achteren toe snel lager werd, en dat hij te ver van huis lag om er gemakkelijk voedsel naartoe te kunnen smokkelen. Uiteindelijk hadden we gekozen voor een kleinere grot, dicht bij mijn huis.

Mijn vader kroop op handen en voeten naar het achterste deel van de grot. Ik zag dat hij halthield en zijn hand recht de muur in duwde – zo leek het tenminste – en ik zag de armbeweging die hij maakte. Het gesteente boven hem produceerde een zacht krassend geluid toen er zich een donker gat in opende. De grot was op dat punt zo laag dat zijn hoofd zich, als hij rechtop ging zitten, al ter hoogte van het gat bevond, en hij glipte erdoorheen. Toen verscheen zijn gezicht door het gat, bijgelicht door zijn lantaarn.

‘Kom je nog?’ vroeg hij.

Ik kroop naar het uiteinde van de grot en betastte de muur op de plek waar ik hem het luik had zien openen.

Het enige wat ik in het onbestendige licht van de laai-lantaarn kon zien, was ruw gesteente, maar toen vonden mijn vingers een smalle, richel-achtige formatie met erachter een brede spleet, en daar ontdekte ik een verborgen hendeltje. Door de vorm van het gesteente was de spleet nauwelijks te onderscheiden.

‘Ik leg je later wel uit hoe alles werkt,’ zei mijn vader. ‘En nu meekomen.’

Ik ging achter hem aan het luik door.

Daarboven was nog een grot, of eigenlijk een tunnel, die zich recht in het hart van de heuvel leek te boren. In het plafond, pal boven het luik, bevond zich een metalen pijp met ernaast een grote haak. Ik had geen idee waar die voor dienden. In de muur zaten twee hendels. Mijn vader draaide er een om en het luik ging dicht. De gloed van de lantaarns werd feller in de volslagen duisternis van de tunnel. Mijn vader deed zijn insectenkap en de waterzak die hij had meegenomen af en legde ze op de vloer.

‘Je kunt je kap hier laten,’ zei hij. ‘Die heb je verderop niet nodig.’

De tunnel daalde af naar het binnenste van de heuvel. Ik zag dat de metalen pijp over de hele lengte doorliep. Ik had niet genoeg ruimte om rechtop te lopen en mijn vaders hoofd streek soms langs het plafond. Het steen onder onze voeten was onverwacht glad. Het licht van mijn lantaarn kleefde vast aan de plooien in de achterkant van mijn vaders jas en de duisternis kleefde vast aan de groeven in de wanden. Ik luisterde naar de stilte van de aarde om ons heen, die anders was dan de stilte boven de grond: compacter, completer. En langzaam begon ik een aanhoudend, aanzwellend geluid te ontwaren dat zich in het hart bevond, vertrouwd en vreemd tegelijk. Ik had het nooit eerder vrij horen stromen, volledig voortge-